

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. V. Vtrùm veritas vel falsitas conueniat determinatè propositionibus
de futuro absoluto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

malâ coordinatione specierum nascitur falsitas aut veritas intellectus. Hæc autem veritas vel falsitas virtualis non tribuitur intellectui, tum quia intellectus de se est indifferens ad utrumque, secus autem species, quæ determinat intellectum; tum quia species subrogatur loco obiecti, ac proinde ipsi specialius veritas falsitasve formalis, quæ est in propositione, tribuitur, & inde ipsa dicitur virtualiter vera vel falsa.

SECTIO V.

Utrum veritas vel falsitas conveniat determinatè propositionibus de futuro absoluto.

MATERIA hæc nequit pro dignitate tractari, nisi Philosophiæ limites transiliamus; ideo solum breviter perstringemus, quæ à nostro instituto aliena non sunt, reliqua in Theologiam remittentes.

SUBSECTIO PRIMA.

Aliqua præmittuntur.

Hic posset fusè disputari, quid sit rem esse futuram, vel esse præteritam. Dicitur enim de facto dari futurum peccati Petri, licet de facto non detur ipsum peccatum. Etiam dicitur *est præteritum* quo aliquid de præsentis videtur denotari, &c. Verum hæc res aded ex se est clara, ut obscuretur potius longâ disputatione, quàm explicetur. Rem esse futuram, idem est, ac *res erit*; item rem esse præteritam, idem est, ac *fuit*, nec per *est* futura, aut *est* præterita, significatur aliquid de præsentis magis, quàm per *fuit* aut *erit*; quia, ut rectè Augustinus lib. 11. Confess. cap. 15. & 18. improprie dicuntur tria esse tempora: nam præteritum non est, futurum verò nondum accessit. ideo improprie dicitur *res est futura*, *res est præterita*. Quia tamen iam intelligitur quid significare velimus, toleranda est consuetudo, ita tamen, ut non intelligatur aliquid significari per *est futura*, quod non significetur per *erit*. Vnde colliges, licet modò dicatur res aliqua futura, non tamen propterea modò esse aliquid reale, in quo consistat ea futuritio, quæ nihil est aliud, quàm denominatio extrinseca, ab existentia futura respectu instantis, in quo de eâ dicitur, *est futura*: quæ denominatio adeo quare sumitur ex negatione præsentis, & ex futuritione instantis sequentis. Sicut denominatio *prioris* in me respectu Antichristi, desumitur ex antecedenti meâ existentia, & ex subsequenti Antichristi: de præsentis autem in me, qui prior sum, nihil datur nisi propria existentia, ita similiter de præsentis circa res futuras vel præteritas nihil datur nisi instans præsens, cum quo comparata res quæ fuit, dicitur præterita, quæ autem erit, dicitur futura; quod aded certum est, ut etiam Astici rogati, quid sit rem esse futuram crastino die, respondeant eam hodie non habere esse, & cras habituram, idem est de præterito. Vide P. Hurtadum Disput. 9. de Animâ, à §. 82. ubi rehanc benè explanat contra aliquos recentiores, qui eo modo loquendi seducti, diu defudarunt ut aliquid inuenerent de præsentis, in quo ea futuritio consisteret, nec nisi recurrendo ad Chi-

maras, & nescio quas negationes negationum quidquam potuere excogitare.

Secundò præmittendum est contra Caietanum, & alios Thomistas illum secutos, hanc difficultatem de veritate aut falsitate propositionum de futuro, & certam Dei scientiam de illis, non pendere à nescio quâ præsentia rerum in æternitate, quam hic breviter tangam & perstringam.

Caietanus ergo ad art. 13. quæstionis 12. partis 1. gloriatur, se novam antetres dies inuenisse sententiam, ad explicandum, cur Deus possit ab æterno noscere futura; vnde ait sibi illuxisse claræ explicationem D. Thomæ. Est autem ea sententia, eo ipso, quod æternitas Dei sit indivisibilis, necessario quidquid ex aliquâ parte illi coexistit, coexistere etiam toti: vnde infert, ergo creaturæ coexistunt toti æternitati Dei, ergo coexistunt ab æterno, non ergo mirum si ab æterno possint cognosci. Addit rursus, hanc præsentiam ab æterno non esse in propria mensurâ durationis creaturæ, sed in mensurâ alienæ æternitatis, scilicet diuinæ. Probat autem hanc sententiam aliquibus scripturæ & Patrum locis, quibus dicitur ab æterno omnia esse Deo præsentia. Sed in his locis solum est sermo de præsentia obiectivâ, id est, Deum tam clarè omnia ab æterno cognoscere, ac si actu omnia existerent, & omnia esse in mente illi præsentia, ut & de nobis etiam passim dicimus, semper ante oculos gestare illa de quibus continenter & viuaciter cogitamus. Sed vrget, quia aliqui Patres negant Deo præscientiam, eo quod respectu ipsius nihil sit futurum, sed omnia præsentia, ergo sentiunt creaturas ab æterno ei coexistere. Respondeo, Patres, dum negant Deo esse aliquid futurum, solum loqui more nostro: ea enim quæ futura sunt, nobis sunt obscura & incerta; Deus autem, quia omnia clarissimè intuetur, nihil videtur habere futurum. Ratione tandem à posteriori probat hanc sententiam, quia si non essent res præsentis ab æterno, non potuissent à Deo cognosci. Sed argumentum leuissimum; nam actus intellectus, ut cognoscat suum obiectum, non penderet huius existentia; sic etiam nos res præteritas cognoscimus, licet actu nihil sint, sed fuerint, & cognosceremus futuras, si de illis proprias species haberemus.

Pro impugnatione huius sententiæ obserua, 79 æternitatem Dei esse duplicem, aliam *intrinsecam*, id est, ipsam essentiam Dei, quatenus necessitat Deum ad existendum in omni tempore, verò vel imaginario; aliam *extrinsecam*, scilicet, ipsum tempus verum, vel imaginarium. Illa prior est indivisibilis tota simul, hæc autem diuisibilis & successiua. Sicut in immensitate Dei considerari potest ipsa immensitas intrinseca petens Deum in omni loco existere, quæ immensitas etiam est indivisibilis: altera verò est locus ipse, seu spatium verum, vel imaginarium, cui Deus realiter præsens est. Hoc posito, primò de Fide certum est, & ratio ipsa experientiaque naturalis idem euidenter ostendit, creaturas non exitisse in omni duratione extrinseca Dei, siue in omni tempore imaginario successiuo, quod ab æterno fluxisse concipimus: nam in principio creata sunt omnia, inter quæ alia aliis succedunt, quædam pereunt, alia manent, alia de nouo incipiunt;

piunt; ergo non omnia sunt in tempore aeterno imaginario. Hoc nec Caietanus, nec Thomista ullus negavit, nec potest negare.

80 Secundo, certum est, in quocumque instanti res existat, illam coexistere toti aeternitati intrinsecæ Dei, id est, toti Deo. Hoc damus libentissimè Thomistis, sicut, dum ego hic existo, coexisto toti immensitati Dei intrinsecæ, quia nihil intrinsecum Deus habet Romæ, quod non habeat hic; sicut nihil intrinsecum habuit ab aeterno, quod non habeat hodie: & consequenter dum illi hodie coexisto, coexistit omni intrinsecæ quod semper habuit. Hac de re in istâ questione non puto Caietanum aut Thomistam aliquid amplius velle.

Sed ex his Dico Primo, Minus consequenter ad sua principia eos requirere hanc præsentiam, quam ab aeterno vocant, ut Deus cognoscat futura: nam si Deus cognoscit in suo decreto efficaci futura, iuxta illos, & decretum efficax sit ab aeterno in se; quid est necessarium recurrere ad existentiam æternam creaturarum? Dices, Ut cognitio Dei sit intuitiva. Contrâ, quia Caietanus & D. Thomas, si admiserunt eam præsentiam, id fecerunt ut scientiam Deo infallibilem adstruerent: ad hoc autem impertinens est hæc præsentia, cum infallibilitas sumatur ex decreto efficaci ab aeterno existente.

81 Vbi nota, à Thomistis D. Thomæ duas sententias falsò adscribi inter se repugnantes (repugnantiam earum vidimus) falsò verò: nam ipsemet D. Thomas hoc art. 13. in corp. expressè dixit, in causâ liberâ non posse certò cognosci effectum liberum, sed solum coniecturaliter, quo expressè D. Thomas & prædeterminationes Physicas, & voluntatem efficacem antecedentem, ut causam circa actus liberos, clarissimè negat; licet Thomistæ contrarium ei imponant. Secundam ei adscribunt sententiam de præsentia ab aeterno, quæ falsa est, ut infra constabit, & extra mentem D. Thomæ, qui eodem art. explicans quid velit per hanc præsentialem, ait, Deo eatenus esse præsentia omnia, quatenus eius intuitus fertur ad res in suo tempore existentes; non dixit, ad existentes in æternitate.

82 Secundo Caietani sententiam reicio, quia intuitio non requirit ut obiectum sit præsens, quando aut vbi est cognitio; sed solum, ut cognoscatur ipsa existentia obiecti actualis immediatè pro suo tempore. Imò in tuâ sententiâ non requiritur immediata cognitio, quia numquam eam Deus habet, sed sufficit mediata in suis decretis. Cum ergo hæc habeatur in decreto ab aeterno existente, frustra à te requiritur præsentia obiecti ab aeterno; & dum hanc requiris, destruis tuum principium de cognitione futurorum in decreto: idè paulò antè dixi, hæc duo principia, quæ à Thomistis D. Thomæ tribuuntur, esse etiam inter se contraria.

Dico Secundo, Modus loquendi Thomistarum de coexistentiâ ab aeterno durus est, quia videtur repugnare Scripturæ, Conciliis, & Patribus aientibus, nihil ab aeterno præter Deum fuisse: ergo dum isti dicunt, creaturas coexistisse ab aeterno, videntur veritati Catholicæ opponi. Fa-teor id explicari postea ab ipsis in sensu Catholico, verbis tamen violentis: nam sicut, quia ego hic Pragæ coexistam toti immensitati locali Dei,

non idè potest dici me coexistere Deo Romæ, non solum in propriâ mensurâ, sed nec in mensurâ diuinâ; ita etiam quia hodie coexistam toti aeternitati intrinsecæ Dei, non propterea possum dici ab aeterno coexistisse. Ratio à priori huius est, quia quando ego dicor præsens Deo Romæ v. g. non solum denotatur me esse præsentem Deo qui est Romæ, sed & me ipsum esse Romæ, quod falsissimum est, quantumvis ego sim præsens Deo qui existit Romæ. Ita similiter, quando dicor existens ab aeterno, non solum significatur me coexistere aeternitati Dei, seu Deo, qui fuit ab aeterno; sed me coexistere ipsi aeternitati extrinsecæ, id est, spatio imaginario temporali ab aeterno, seu me fuisse ab aeterno.

Quod autem dicitur de coexistentiâ in alienâ mensurâ, est implicatio in terminis: nam coexistentia dicit duo, & existentiam mensurâ, & existentiam mensurati: non ergo quia mensura siue Deus ab aeterno existit, idè ego ab aeterno existo aut coexistit; ego enim non existo per existentiam diuinam, etiam si per illam postea possum mensurari, sed per propriam. Si ergo propria non fuit ab aeterno, non potuit ab aeterno esse commensuratio, licet mensura esset ab aeterno.

Vrgeo hoc ad hominem contra Thomistas in 84 2uo Angelico: in sententiâ enim illorum eadem est indivisibilis duratio intrinsecæ Angeli quam habuit ante 4000. annorum, & quam hodie habet, perinde ac in Deo, cum hac solum differentiâ, quod Angelus potuit non esse, Deus verò non; & tamen non idè, quia hodie coexistam toti intrinsecæ durationi Angeli, quam habuit per hos 4000. annos, possum dici vilo modo coexistens illi per hos 4000. annos. Ergo idem erit in Deo, nam quod Angelus potuerit esse vel non, est per accidens ad hanc coexistentiam, quæ in tuâ sententiâ solum fundatur in indivisibilitate æternitatis intrinsecæ diuinæ, non verò in indefectibilitate, indivisibilitas autem etiam est in 2uo Angelico, non minùs quàm in Deo; ergo quoad punctum præsens idem est de Angelo quod de Deo, ergo sicut in vno negas eam coexistentiam, ita debes & in altero.

Dico Tertiò, Esti per impossibile Deus non 85 esset duraturus usque hodie, adhuc potuisset ab aeterno ea quæ hodie contingunt cognoscere. & hinc clariùs constat, quàm inutilis sit hæc præsentia Thomistarum ad cognitionem Dei de futuris. Probatur manifestè Conclusio, quia etiam si per impossibile auferatur à Deo æternitas, adhuc maneret intellectus ipsius infinite cognoscitivus, ergo posset cognoscere ea quæ post ipsum aut ante fuissent: sicut ego, si habeo species de rebus præteritis (& iuxta dicta in materiâ de Angelis etiam de futuris) possum ea cognoscere, licet præteritis non coexistiterim, & futuris non coexistam, nec sim coexisturus. ergo cum Deus per suammet essentiam (ut ex materiâ de scientiâ Dei suppono) sit species omnium obiectorum scibilium, posset illa cognoscere, etiam si vel ante ipsum vel post ipsum duratura essent.

Dico Quarto, Si præsentia aliqua actua- 86 lis ad cognitionem requireretur, non sufficeret quæ à Thomistis ponitur. Patet, nam præsentia Thomistarum est in alienâ mensurâ & duratione, quod non facit ut in propriâ mensurâ fuerit ab aeterno, ergo in propriâ mensurâ non po-
tuit

tuit ab æterno cognosci, quia ut sic non fuit ab æterno præsens: per te autem nihil nisi præsens potest cognosci. Consequens autem apertè falsum est: nam ab æterno intuitus est Deus creaturas futuras, non solum in alienâ mensurâ, sed prout exituræ erant, & secundum durationem, & modum existendi quem tunc non habebant, habituræ tamen erant suo tempore in propriâ mensurâ. Et hæc contra hanc præsentiam in æternitate sufficiant.

Tertiò aduerto, futura in duplici differentiâ esse, alia *absoluta*, id est quæ absolutè existunt à parte rei, ut dies iudicii, Antichristus, &c. alia, quæ absolutè non existunt à parte rei, existerent tamen si poneretur aliqua conditio, sic Antichristus absolutè non saluabitur, saluaretur autem si in gratiâ decederet. hæc dicuntur futura *conditionata*, de quibus Sectione 6. in hac de abso-

87 Quæ adhuc sunt in duplici differentiâ: alia enim sunt *futura necessaria*, alia *libera*. Illa sunt, quæ ita existunt, ut non possint non existere, saltem naturaliter loquendo, posita causarum existentia, ut ortus solis crastino die, mors Petri siue in hoc siue in illo die. Libera sunt, quæ ita existunt, ut etiam omnibus prærequisitis ad illa positis, possint adhuc non existere, v. g. ita peccabit cras Petrus, ut pro suo libitu posset non peccare, nihil enim antecedens datur, quod illum cogat ad peccandum; quæ differentia *liberi & necessarij* etiam datur in rebus præsentibus & præteritis.

De futuris necessariis nulla est controuersia; omnes enim concedunt, propositiones, quæ de illis efformantur, esse determinatè veras vel falsas: nunc enim determinatè est verum dicere, *sol orietur cras*, & determinatè falsum, id negare. Solum ergo est difficultas, utrùm propositiones de futuris liberis, modò de præsentibus, sint determinatè veræ & falsæ; circa quas non dubitamus, an à nobis determinatè cognoscatur quæ sint ve-

88 ræ & quæ falsæ (in hoc enim sensu etiam multæ propositiones de præsentibus & de præteritis non sunt determinatè veræ, quia de pluribus ignoramus quæ sint veræ & quæ falsæ, ut v. g. hæc propositio, *Turca sedet*, modò est determinatè vera aut falsa, & tamen non potest à nobis distantibus, quid sit determinatè, cognosci: solum ergo inquirimus, an in se eiusmodi propositiones habeant veritatem aut falsitatem determinatam, quam Deus possit cognoscere, nobis licet ignota sit.

SVBSECTIO SECUNDA.

Sententia negans reiicitur.

ARISTOTELES ergo lib. 1. *Metaphysicæ*, c. 8. (quem secutus est Tullius de *Divinatione*) ut defenderet nostri arbitrij libertatem, negavit eiusmodi propositionibus determinatam veritatem, imò & eas à Deo certò cognosci. Contra quos rectè Augustinus lib. 5. de *Ciuitate Dei* c. 5. *Ut homines, ait, facerent liberos, fecerunt sacrilegos*, quia propter nostram libertatem tuendam negant Deo prouidentiam futurorum, quæ maxima blasphemia vel sacrilegium est. Hurta- dus acerbè excipit Aristotelem, & eius insequentiam in hoc puncto latè insequitur à §. 98.

nec permittit ut in bonum sensum ullâ explanatione trahatur. Ex Catholicis secuti sunt Aristoteles ex parte quamplures, asserentes, eas propositiones non esse determinatè veras vel falsas, concedunt tamen contra Aristotelem, futura etiam libera à Deo certissimè cognosci: ita Aureolus apud Vasquez Parte 1. disputat. 66. num. 5. Catherinus in *Opusculo de Veritate enuntiationum*, Molina 1. Parte, quæst. 14. art. 13. disputat. 17. Fonseca 4. *Metaphysicæ* cap. 7. initio, Bellarminus Tomo 3. de *Gratiâ*, cap. 5. Henricus Henriquez lib. 1. de *Fine hominis*, cap. 4. & Pereira in *Danielem*, ad illa verba, *Responderunt Chaldei*. Verùm arbitror, hos Doctores non negasse propositionibus determinatam veritatem, nisi solum quantum ad nos, hoc est, à nobis determinatè non cognosci; quia (ut infra ostendam) si Deo conceditur eorum futurorum cognitio, non potest ipsis propositionibus secundum se determinatam veritatem aut falsitatem negari. agamus ergo nunc cum Aristotele, acturi postea cum his Doctoribus.

Primò igitur arguit Aristoteles, Quia si hodie 90 propositiones de futuro contingenti essent determinatè veræ, & à Deo certò cognoscerentur, tolleretur rebus omnibus contingentia, & omnia necessariò euenirent: si enim hodie determinatè est verum, Petrum cras peccaturum, ergo non poterit non peccare cras. Patet consequentia, quia omne quod est ex suppositione quòd est, necessariò est. Confirmatur: omnis suppositio antecedens, ex quâ necessariò sequitur effectus, tollit illius libertatem; sed modò esse futurum peccatum Petri, & cognosci à Deo, est suppositio antecedens, quia hodie est propositio vera, & hodie cognoscitur à Deo peccatum, quod cras est futurum; aliunde verò posita hæc scientia Dei, non potest non sequi effectus, quia non potest falli ea scientia; ergo est suppositio antecedens, ex quâ necessariò sequitur peccatum Petri; tollitur ergo per illam talis peccati contingentia. Hoc argumentum caret difficultate: nam suppositio quæ sumitur ex ipsâ existentia rei, non tollit eius indifferentiam, aliàs nihil existeret contingenter; ea enim ipsa quæ cum summâ contingentia existunt, non possunt non existere ex suppositione quòd existant. Cum ergo denominatio veri & falsi in propositionibus desumatur ex ipsâ obiecti existentia aut non existentia, inde fit, eam determinationem non tollere libertatem, præcipue cum in nostrâ sententiâ tota denominationem vera non sit realiter ante ipsam actua-

lem existentiam obiecti: coalescit enim partialiter ex illâ. Quòd si scientia Dei tota existit hodie ante peccatum futurum, non continuò est suppositio antecedens naturâ (neque enim ideò peccabit Petrus, quia Deus id cognoscit, sed potius è contrario ideò Deus cognouit Petrum peccaturum, quia ipse peccabit) unde suppositio illa scientiæ Dei omnino est consequens naturâ, & quasi causalitate. Quòd autem sit antecedens in tempore, habet se omnino per accidens in ordine ad tollendam libertatem, quæ non destruitur nisi per id quod se tenet ex parte causæ, seu in priori naturâ, & determinat ad vnum: præcessio autem temporaria non pertinet ad rationem causæ, quia præcessisse in instanti reali antecedenti, per accidens se habet ad operandum in hoc, ut

ex

52 ex se patet. Ex quo constat, eam suppositionem antecedentem tempore non esse ex praequisitis ad operandum, & consequenter nec tollere libertatem, quia hæc solum petit, ut positus omnibus praequisitis ad operandum, possit quis operari vel non operari. Et hinc manet satisfactum confirmationi & argumento Aristotelis.

Secundò arguit, Quia quod existit determinatè, existit necessariò, determinatio enim opponitur indifferentiæ: sed ut modò propositio sit determinatè vera, requiritur eius obiectum existitum determinatè, ergo existitum necessariò. Confirmatur: obiectum modò non est determinatum, sed determinandum; ergo non est modò propositio determinatè vera, sed erit quando determinabitur obiectum. Neque hoc argumentum vrget, quia confundit determinationem cum necessitate, in quo valde errat, ut iam probò ad hominem: propositio enim de præsentī per te est determinatè vera, etiam si sit de obiecto contingenti, ergo eius obiectum determinatè existit; ergo necessariò utraque consequentia est bona ex tuo argumento, aperte autem est contra te.

93 Pro solutione ergo suppono, duplicem esse determinationem effectus, aliam provenientem formaliter à determinatà existentia effectus, prout contraponitur vagæ & indeterminatæ existentie: hæc autem determinatio non tollit libertatem, sumitur enim ab ipso effectū; sicut proximè dixi de necessitate consequenti, quæ coincidit cum hac determinatione. Alia determinatio est antecedens, ex causâ determinatâ ad vnum, & hæc tollit libertatem; quia omnis necessitas proveniens ex aliquo antecedenti, infert necessitatem in effectū, ut & paulò antè dixi. Ad veritatem ergo determinatam propositionis non requiritur, obiectum existere determinatè ex causâ, id est ex causâ determinatâ ad vnum, seu ita oriri ut non poterit non oriri; sufficit enim si existat determinatè, determinatione oritâ ex ipso effectū de factō existente, sicut in propositionibus de præsentī & de præterito: licet enim sint determinatè veræ, non ideo requirunt, ut ipsarum obiectum determinatione antecedenti existat aut existerit. Ad confirmationem respondeo, concedendo, obiectum futurum modò non esse determinatum, sed determinandum; verum, ut modò sit determinatè vera propositio de futuro, non requirit determinationem modò existentem, sed futuram, sicut propositio de præterito modò est determinatè vera, etiam si modò non sit determinatio obiecti, sed fuerit iam de præterito. Ratio huius à priori est, quia propositio non affirmat, peccatum Petri esse iam determinatum, sed præcisè esse determinandum: unde potius inferitur nostra conclusio, scilicet eam propositionem esse veram, quia dicit futurum esse, quod per te verè futurum est.

Tertiò argui potest: Quia accedente tempore futuro, pro quo Petrus peccaturus dicitur, rogo verum possit non peccare Petrus pro suo libitu, an verò teneatur peccare. Si teneatur, ergo non est liber; si verò potest non peccare (demonstramus eum non peccare) ergo propositio affirmans Petrum peccaturum, fuit vera (ut supponimus) & simul falsa, quia non peccavit Petrus, quod est omnino impliciter contrarium.

Respondeo, hoc argumentum laborare magnâ æquivocatione: aliud enim est, Petrum esse indifferentem ad peccandum vel non peccandum, aliud, ad peccandum simul & non peccandum. Primum est verum, secundum omnino falsum, quia nec Deus habet potentiam ad coniungenda ea duo. Ad hoc autem ut propositio posset simul esse vera & falsa, necessarium est, posse simul peccare & non peccare: peccare, ut esset vera, affirmavit enim eum peccaturum; non peccare, ut esset falsa. Ad probationem respondeo, propositionem, quæ est vera, posse esse falsam, non in sensu composito, seu retinendo veritatem, sed in sensu diuiso, id est, si caruisset veritate. Similiter etiam dico, ipsum peccatum Petri, quantumvis contingens sit, & possit non esse, etiam in eo instanti in quo existit, non tamen in sensu composito, ex suppositione quòd existat, sed solum in sensu diuiso, id est, potest non habere existentiam, & sic non esse. Vnde ad rem nostram dico, ex suppositione quòd propositio sit vera, eam non posse esse falsam; quia ut vera, iam includit futurum ipsum obiectum: ex suppositione autem quòd sit futurum, non potest non esse futurum. Ceterum ea suppositio, quia est consequens, non tollit libertatem, iuxta dicta in primo argumento; sicut in ipso obiecto, non posse non existere ex suppositione quòd existat, non tollit eius indifferentiam: neque argumenta hæc maiorem habent difficultatem in propositionibus, quàm in ipsis obiectis.

Tandem ex nostris principiis suprâ positis obici posset: Veritas componitur, ut ex parte intrinsecâ, ex ipso met obiecto; ergo antequam illud existat, non potest esse veritas, quia veritas non potest esse sine partibus ex quibus componitur. Respondeo primum, hoc argumentum non impugnare specialius veritatem propositionum de futuro, quàm de præterito: quia sicut obiectum futurum nondum est, ita præteritum iam non est. Imò & veritatem cognitionis diuinæ etiam impugnat, quia (ut suprâ dixi) etiam in cognitione diuinæ veritas formalis desumitur ab ipso obiecto. Respondeo ergo argumento absolute (ut & suprâ iam notavi) quando dicimus, actu propositionem esse veram, non velle nos dicere, actu esse obiectum à quo denominatur, si propositio sit de futuro; sed illud obiectum futurum, sicut de factō affirmatur per propositionem, ut & in propositionibus de præterito constat: non enim in eis aliud volumus, quàm obiectum fuisse, sicut iam de præsentī per propositionem affirmatur. Ostendi autem suprâ, quoad modum loquendi multas tales reperiri denominationes, quarum adæquata forma non existit actu, ut in domo quæ dicitur antiqua à duratione præcedenti.

SUBSECTIO TERTIA.

Prædictæ propositiones sunt determinatæ veræ vel falsæ.

DICENDUM ergo est cum P. Suarez in Opusculis lib. 1. de Præsentia Dei, cap. 2. Vasquez 1. Parte, disput. 66. cap. 2. Hurtado disput. 9. de Animâ, lect. 6. & aliis pluribus quos ipsi referunt, ex propositionibus contradictoriis

S de

de futuro absoluto, etiam contingenti, vnam esse determinatè veram, aliam determinatè falsam, siue sit vniuersalis, vt, *omnis homo peccabit*, siue particularis, vt, *Petrus peccabit*, *Petrus non peccabit*. Hæc Conclusio probatur Primò: quia Deus cognoscit has veritates futuras, & eius cognitio est determinatè vera: item eisdem reuelat suis Prophetis, & nobis per illos, v. g. peccatum Antichristi futurum, & Petro reuelauit trinam negationem; ergo omnes de futuro contingenti etiam sunt determinatè veræ vel falsæ. Antecedens est ad id certum; vt neque hæreticus, nisi qui totam Scripturam neget, possit illud inficiari. Consequentia verò est euident, quia omnes rationes, vel argumenta, quæ probare videntur, nostras propositiones de futuris liberis non esse determinatè veras, eadem eodem modo probant de propositionibus & de cognitionibus diuinis & Prophetarum: etenim etiam respectu illarum, obiectum futurum est liberum; & illa etiam quatenus veræ habent connexionem cum futuriōne, & sunt priores tempore, nec adhuc est obiectum determinatum, sed determinandum tantum. Ergo sicut illæ sunt, his non obstantibus, determinatè veræ, ita & nostræ. Confirmatur: Deus habet modò cognitionem de peccato Petri futuro, quia Deus dicit *Petrus peccabit*. Hæc cognitio in omnium sententiâ est vera determinatè, da ergo me aliam elicere cognitionem, quâ similiter dicam *Petrus peccabit*, absque dubio hæc erit etiam vera determinatè. Patet euidenter, quia hæc affirmat idem prorsus quod affirmat cognitio diuina, & nihil amplius. Item, sicut hæc constituitur extrinsecè vera per obiectum futurum: ita & diuina; ergo sicut diuina modò est vera, etiam si sit de futuris liberis, mea etiam vera erit: repugnat enim in terminis, duas cognitiones idem omnino affirmantes, vnam esse veram, alteram non. Tunc vltimè: sed nullam propositionem de futuro possum ego enuntiare, cuius non habeat Deus similem aliam affirmatiuam aut negatiuam, quia de omnibus futuris dicit Deus, *hoc erit*, vel *hoc non erit*; ergo omnes nostræ propositiones de futuris, sunt determinatè veræ aut falsæ. Patet consequentia: quia si ego per illam propositionem affirmo quod Deus affirmat, erit determinatè vera, sicut cognitio diuina; si verò affirmo oppositum, erit determinatè falsa, quia eius contradictoria est determinatè vera: non possum autem per illam non affirmare, vel quod Deus affirmat, vel eius contradictorium, vt patet; ergo nulla datur cognitio de futuris contingentibus, quæ non sit determinatè vera vel falsa.

100 Secundo argumentor à priori: Quantumuis Petrus de se sit indifferens ad peccandum vel non peccandum, accedente tamen instanti crastino, determinatè efficiet vnum ex illis: neque enim potest dari medium inter hoc, quod est peccare & non peccare. Demus ergo illum de facto peccaturum, ergo propositio, quæ affirmabat eum peccaturum, fuit determinatè vera, quia obiectum existit tempore importato per copulam, sicut per ipsam enuntiatum fuit; propositio verò, quæ id negauit, fuit determinatè falsa, quia eius obiectum non existit vt fuerat ab eâ enuntiatum. Confirmatur & explicatur argumentum: quantumuis in hoc instanti præsentem Petrus indifferens sit ad peccandum vel non peccandum,

& quantumuis liberè peccet, nihilominus determinatè peccat, & propositio affirmans eum peccare, est determinatè vera, quæ verò negat eum peccare, est determinatè falsa: ergo hæc propositiones, si heri prolata fuissent hoc modo, *Petrus cras peccabit*, *Petrus cras non peccabit*, fuisset vna determinatè vera, quia affirmasset futurum hodie quod verè fuit; altera verò falsa, quia idem negauit. Confirmatur Secundo, res futura non habet maiorem contingentiam in futuriōne, quàm habeat dum est præsens; imò vt futura idèò habet contingentiam, quia ipsa, quando est præsens, contingenter existit: sed non obstante hac contingentia de præsentem, affirmare eam esse præsentem, est determinatè verum; ergo non obstante eadem indifferentiâ de futuro, affirmare eam futuram, erit determinatè verum, & id negare, determinatè falsum. Confirmatur tandem: non est magis necessarium, Petrum esse aut non esse determinatè, quàm Petrum futurum aut nō futurum determinatè; quia tam contradictoriè opponuntur hæc duo, quàm illa: item, quia cum res futura non sit, nisi res præsens comparata ad instantia præcedentia, eandem contradictionem quam habet res existens cum suâ negatione existenti, eamdem habet res futura cum suâ negatione futura. ergo sicut propter eam contradictionem oportet vt ex illis duabus propositionibus contradictoriis de præsentem altera sit determinatè vera, altera determinatè falsa, ita & idem erit necessarium in propositionibus contradictoriis de futuro.

Tandem argumento cornuto sententia aduersa feritur: Vel enim peccatum Petri nunc est determinatè futurum, vel non. Si est, ergo etiam nunc erit verum affirmare illud; si verò nunc non est determinatè futurum, ergo propositio affirmans esse futurum, erit saltem determinatè falsa. Dices fortè, Nec est determinatè futurum, nec non est. Sed contrà, quia à parte rei inter *est* & *non est* non datur medium, & necessariò vnum ex illis debet esse, ergo etiam nunc de præsentem necessariò debet vel esse futura, vel non. Si est, affirmatiua propositio erit vera; si non, ea affirmatiua erit falsa, & negatiua vera, ergo non potest effugere vel determinatam veritatem, vel determinatam falsitatem.

SECTIO VI.

Vtrum propositiones de futuro contingentibus conditionato sint veræ vel falsæ.

101 PROPOSITIONES de futuro conditionato alia sunt necessaria, illa scilicet quarum obiectum sequitur necessariò ex conditione posita, vt, *si Petrus currit mouetur*, quia eo ipso quod datur cursus, debet dari motus. de his non disputamus modò, certum enim est omnino, eas esse determinatè veras vel falsas. Alia sunt conditionata de futuro contingenti, quando scilicet obiectum non sequitur necessariò ex conditione posita, vt, *si ego rogauero Petrum, dabit mihi librum*. Hæc propositio est de futuro contingenti, quia non inferitur necessariò Petrum daturum librum eo ipso quod ego illum rogem; sequitur enim id contingenter solum, sicut & in alijs euentibus liberis,